

KIBRIS'TA RUMLARIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ 1974 KATLIAMLARI

Dr. Turgay Bülent GÖKTÜRK*

Öz

İnsanlık tarihinin çeşitli evrelerinde dünyanın bütün kıtalarında soykırım, katliam, sürgün ve zorunlu yer değiştirme ve iskan (tehcir) olayları gerçekleştirilmiştir. Tarihçi Justin McCarty'e göre, Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme ve parçalanma döneminde, 5 milyon Türk öldürülmüş; 5 milyon 300 binin üzerinde Müslüman-Türk de Anadolu'ya göç zorunda bırakılmıştır. Maalesef Kıbrıs Türk halkı da dünya insanlık tarihinin bu en kanlı katliamlarından nasibini almıştır. Kıbrıs Türk halkı 1804-1974 döneminde Rumların insanlık suçlarına, yaygın bir soykırma, katliamlara ve zorunlu göçlere maruz kalmıştır.

Bu çalışmada, Türkiye'nin soydaşlarını kurtarmak için icra ettiği 1974 Barış Harekatı sırasında, Rumlar tarafından Kıbrıs Türklerine karşı işlenen soykırımlar ele alınmıştır.

Ancak burada sunulacak olan bilgiler ve olaylar Rumların Kıbrıs'ta gerçekleştirdikleri insanlık suçlarının sadece belli bazı örnekleri olacaktır. Ancak bu sınırlı örnekler bile Rum-Yunan soykırımının korkunç boyutlarını ortaya koymaya yeterli niteliktedir.

Anahtar kelimeler: Kıbrıs, Soykırım, Enosis, EOKA.

Executed Genocide By Greeks In Cyprus In 1974

Abstract

In all continents of the world genocide, massacre, exile, forced displacement and settlement had happened during all stages of human history. According to historian Justin McCarty during Ottoman Empire's regression and disintegration, about 5 million Turks had died, over 5 million 300 Muslim-Turks forced to migrate to Anatolia. Unfortunately Turkish Cypriot people get one's share of that bloodiest massacre which is never seen during history of humanity in the world. Turkish Cypriot people exposed to Greeks' crimes against humanity, widespread genocide, massacres and forced migration in the period of 1804-1974.

* Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC, turgay.gokturk@emu.edu.tr

In this study, it is discussed genocides committed against Greek Cypriots by Greek Cypriots beginning from 1963 bloody Christmas to 1974 Peace Operation time.

However, the information and events, which are presented in this study, are just some examples of humanity crimes committed by the Greeks in Cyprus. Nevertheless, even those limited examples are enough to put forth the terrible dimensions of the Greek genocide.

Keywords: Cyprus, Genocide, Enosis, EOKA.

Giriş

Prof. Dr. Derviş Manizade'nin anlatımına göre;

“Akdeniz’de yapılan bir askeri tatbikatı izleyen Atatürk etrafında bulunan subaylara: Türkiye’nin yeniden işgal edildiğini ve Türk kuvvetlerinin sadece bu bölgede direndiğini düşünelim, ikmal yollarımız ve imkanlarımız nelerdir? sorusunu sorar. Subaylar birçok görüş ve düşünce ileri sürerler. Atatürk hepsini sabırla dinler, sonra elini haritaya uzatır: Arkadaşlar, Kıbrıs düşmanın elinde bulunduğu sürece, bu bölgenin ikmal yolları tıkanmıştır. Kıbrıs’a dikkat ediniz, bu Ada bizim için önemlidir, der.”¹

Atatürk’ün 1930’lu yıllarda stratejik değerine özel vurgu yaptığı Kıbrıs, coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca bölgedeki güç dengeleri ile medeniyetlerin, kültür ve ticaretin, çeşitli dil ve dinlerin etkisi altında kalmış bir Ada; halkına danışılmaya gerek duyulmadan alınan, satılan, egemenliği devredilen bir ülke olmuştur.² Kıbrıs’ın Güney Anadolu ve Suriye kıyılarını gözetim altında tutabilecek bir konumda olması, tarihin en eski devirlerinden başlayarak gerek Anadolu’ya, gerekse Suriye’ye egemen olan devletlerin Kıbrıs’ı kendi topraklarına katmak istemelerine neden olmuştur.³ Tarihi M.Ö. 3000’e uzanan Kıbrıs’ta 1571 yılına kadar; Mısırlılar, Hititler, Akalar, Dorlar, bazı kolonilere sahip olan Yunanlılar, Fenikeliler, Asurlar, Persler, Romalılar, Araplar, Bizanslılar, İngilizler, Tapınak Şövalyeleri, Lüzinyanlar, Cenevizliler, Memlukler ve Venedikliler hüküm sürmüştür.⁴ 1571 yılında Osmanlı hakimiyetine geçen Kıbrıs, 307 yıl sonra, 4 Haziran 1878’de, II. Abdülhamit’in onayıyla imzalanan Türk-İngiliz Savunma Konvansiyonu sonucu, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’nda Ruslar karşısında zor duruma düşen Osmanlı’yı sözde koruma amacıyla devreye giren İngiltere’ye devredilmiştir.⁵

Kıbrıs’ta 1878’den 1960 yılına kadar devam eden İngiliz yönetimi, 1960 yılında Türkiye, İngiltere ve Yunanistan garantörlüğünde, Kıbrıs Türk ve Rum toplumları tarafından Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kurulması ile son bulmuştur.

¹ Tahsin Öztin, *Mustafa Kemal’den Atatürk’e*, İstanbul 1981, s. 156-157.

² Şükrü S. Gürel, *Kıbrıs Tarihi 1878-1960*, Cilt: 1, İstanbul 1984, s. 11.

³ Erol Mütercimler - Mim Kemal Öke, *Düşler ve Entrikalar-Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, İstanbul 2004, s. 271.

⁴ İsmail Bozkurt, *Kıbrıs Tarihine Bir Bakış*, Ankara 2001, s. 9.

⁵ Ahmet Gazioğlu, *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs II (1878-1952) Enosis Çemberinde Türkler*, İstanbul 1996, s. 11.

Ancak, söz konusu devlet de Rumların ENOSİS, yani Yunanistan'a ilhak istekleri sonucunda gerçekleştirdikleri 1963 Kanlı Noel vahşeti ile yıkılmıştır. Bundan sonra Kıbrıs Türkü için onbir yıllık, çadırlarda, mağaralarda ve Rum baskısı altında geçen zorlu bir süreç başlamıştır. Ardından 1974 yılında Yunanistan'ın desteğiyle ENOSİS'i gerçekleştirmek amacıyla bir darbe yapılmış, bu darbe sırasında hayatları tehlikeye giren soydaşlarımızı kurtarmak için Türkiye tarafından garantörlük hakkı kullanılarak, Barış Harekatı gerçekleştirilmiş ve Kıbrıs Türkü özgürlüğe kavuşturulmuştur.

İphestos Planı

İphestos Planı, Rum Milli Muhafız Ordusu (RMMO)'nun 1963'de uyguladıkları Akritas Planı'na benzer şekilde hazırlanmış olan, "*Kıbrıs Türklerini 1974 yılında yok etme planıdır.*" Harry Scott Gibbons'a göre; Rumlardan 1974 Barış Harekatı'nda ele geçirilen RMMO belgeleri, Ada'nın Türk nüfusunu bütünüyle yok etmeyi amaçlayan, tüyleri diken diken edecek planların ortaya çıkmasını sağladı. Bu belgeler "*temizlenecek*" Türk bölgelerini ve köylerini detaylı olarak gösteriyor. Bütün detaylar, içinde yaşayanlarla birlikte imha edilecek köyler, özel bölgelere ve görevlere tahsis edilen birlikler, hatta Türk cesetlerinin nereye gömüleceği, hepsi planlarda var. Belki de hepsinden korkunç olanı da, Kıbrıslı Rum sivillerin katliamlara katılmaları amacıyla organize edileceklerinin ve bu yönde beyinlerinin yıkanacağına ortaya çıkmasıydı. Bunlar soykırım dosyalarıydı. Bu dosyalar, Yunanistan'ın Kıbrıs'ta yaptığı hükümet darbesine kadar geçen aylar içerisinde gönderilen yığınlarca emirden sadece küçük bir parça idi. Fakat bu özel belgeler, Girne'den, Lefkoşa'nın kuzeyinden, Ada'nın kuzeybatısındaki Güzelyurt Koyu'na kadar olan bölgelerle ilgiliydi. Gerçekler ışığında bu dosyalar, Yunanistan ve Kıbrıslı Rumların, Kıbrıs Türklerini Ada'dan silme niyetinde olduklarını açıkça gösteriyordu.⁶

RMMO Komutanı Haralombos'un yöneteceği İfestos Planı, "*İFESTOS (Volkan) 1974*" kod adını taşıyordu ve İç Güvenlik (SEA) operasyonu olarak tarif edilmişti. "*Bu, Türkiye'nin yapacağı bir saldırıdan korunma kılıfı içerisinde yapılmıyordu. Gerçekte, Türkiye adı bile geçmiyordu. Bu, dışarıdan kimsenin müdahil olmayacağı, sadece içe yönelik bir mesele olacaktı. Sadece Kıbrıslılar arasında bir şey olacaktı. Kıbrıslı Rumlar öldürecek, Kıbrıslı Türkler ölecekti. İşte bu kadar basitti.*"⁷

Rum-Yunan ikilisinin 1974 Cunta Darbesi ile gerçekleştirilecek olan ENOSİS için böylesine bir soykırım planı hazırlamışlardı ve bu planı uygulamaya koyduklarında Türkiye'nin müdahale edemeyeceği, ederse de kurtaracak Türk bulamayacağı inancındaydılar; çünkü kendilerince gerekli bütün önlemler en ayrıntılı bir şekilde belirlenmiş ve her şey mükemmel bir biçimde programlanmıştır. Nitekim en son açıklanan Kıbrıs'la ilgili ABD Milli Arşiv belgelerine dayanarak Makarios Durusiotis, "*İlk Bölünme - İproti Dihotomisi*"

⁶ Harry Scott Gibbons, *Kıbrıs'ta Soykırım*, Near East Publishing, Çev. Alparslan Yılmaz, Ankara 2003, s. 314-315.

⁷ Gibbons, *a.g.e.*, s. 316.

adlı kitabında, Tassos Papadopoulos'un Amerikalılara, Türklerin işgal etmesi halinde, Kıbrıslı Rumların 'iç durumu düzeltmek' için planları olduğu mesajını gönderdiğini ve bu mesajda, 'Eğer Türk donanması, 12 mil sınırları içine girerse, bunu işgalin başlangıcı olarak sayacaklarını, hesaplarına göre bu zamanın kendilerine, kendi savunmaları amacıyla Kıbrıslı Türkleri temizlemek için 75 dakika sunduğunu ve bunu yapacak plan ve yollara sahip olduğunu' ifade ettiğini açıklamaktadır. Bütün veriler ve bilgiler Rum-Yunan ikilisinin Kıbrıs'ta Türk varlığına son vermek için kapsamlı bir soykırım planını hazırladığını ve uyguladığını açık ve tartışmasız bir şekilde ortaya koymaktadır. 1974 Barış Harekatı sürecinde Rumların gerçekleştirdikleri Muratağa, Athılar, Sandallar, Dohni katliamları ve yabancı gazetecilerin gözlemledikleri olaylar, Rum-Yunan soykırımının en güçlü kanıtlarıdır.⁸

1974 Soykırım Süreci

Kıbrıs Türklerinden Prof. Dr. Ata Atun'un bir makalesinde ifade ettiği gibi;⁹ güya bir milyon 500 bin Osmanlı tebaası Ermeni vatandaşı, Mayıs 1915 ile Kasım 1915 tarihleri arasında katledilmiş. Katledilmiş ama ortada mezarları yok. Atun'a göre; toplu olarak gömülmüş olsalar 150 tane futbol sahası büyüklüğünde bir çukur veya 150 tane çukur gerekmektedir. Zaten iddiaya göre hepsi de 155 gün içerisinde katledilmiş. Her gün asgari on bin kişi katletmek, çukurlarını açmak, gömmek ve üstünü örtmek gerekiyor. 1915 yılında kimler, nerede, hangi aletle kazmış bu çukurları ve bu çukurlar nerededir? Bunu kimse açıklayamıyor.

Oysa Kıbrıs'ta herşey apaçık ortada durmaktadır. Kıbrıs Türküne yapılan soykırım toplu mezarlarda kendini göstermektedir.

EOKA'cı canilerin tek hedefi Türk ulusunun kökünü adadan kazımak ve tek bir canlı Türk dahi bırakmamak ve bunun için mücadele etmek...

Nitekim Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Başpiskopos Makarios, 1962'de kendi köyü olan Ano Panayia'da yaptığı bir konuşmada "Elenizmin korkunç düşmanı Türk ırkının bir parçası olan bu küçük Türk toplumu adadan atılana dek EOKA'nın görevi bitmiş sayılmaz..."¹⁰ sözleriyle gerçek niyetini açıklamıştır.

Yine 1963 yılında Papaz Makarios, hiç çekinmeden "Türkiye adaya müdahale ettiğinde kurtaracak tek bir Türk bulamayacaktır."¹¹ diyerek amacının soykırımdan başka bir şey olmadığını açıkça itiraf etmiştir.

Daha sonra Makarios'un, 26 Mayıs 1965'te, Karpaz'da, "Ya Kıbrıs'ın bütünü Yunanistan'la birleşir, ya da soykırım gerçekleşir. Ulusal özlemlerin doyu-rulmasına giden yol, zorluklarla dolu olabilir, ama hedefimize, yani ENOSIS'e

⁸ Ahmet Zeki Buluç, "Kıbrıs'ta Rumların Enosis Mücadelesinde İşledikleri Katliamlar ve İnsanlık Suçları", *Yakın Tarihimizde Türklere Karşı İşlenen Katliam ve Sürgünler Sempozyum Kitabı*, Ankara 2006, s. 62.

⁹ Ata Atun, "Toplu Mezarlar Yok Edilmek mi İsteniyor", <http://www.ataatun.org/>, 11 Ekim 2015.

¹⁰ *Halkın Sesi Gazetesi*, <http://www.halkinsesikibris.com/-h3534.html/>, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2017.

¹¹ "Makarios'un Silahları Açık Arttırmada", *Star Kıbrıs*, <http://www.starkibris.net/yazdir.asp?haberID=177958>, Erişim Tarihi: 21 Ocak 2017.

*ulaşacağınız, ölü ya da diri.*¹² şeklindeki çağrısı da kısa bir süre sonra Kıbrıs Türklerine karşı yapılacak vahşet ve kabus dolu yılların yani soykırım yıllarının habercisi olmuştur.

Türkiye'nin Kıbrıs Barış Harekâtı'na başladığı 20 Temmuz 1974 günü; Nikosya'da bulunan 183 Türk ve 350 Rum'un yaşadığı Karma Alaminoy (Alaminos) köyüne baskın yapan Rumlar, Türk bölgesini basarak buldukları kadın, erkek, yaşlı ve çocukları esir alıp köydeki Rum okuluna hapsedtiler. Köyün Türk gençlerinin hemen hemen hepsini toplayıp kurşuna dizdiler. Buldozlerle çukur açıp cesetleri çukura atarak üstünü örttüler. Yaşları 6 ile 80 arasında değişen 20 Türk o gün öldürülmüştür.

Harekatin ertesi günü; 21 Temmuz 1974'de Nikosya'da Gaziveren köyünü basan EOKA'cılar önlerine çıkan Türklere ayırım yapmadan ateş ettiler. Bu saldırıda 4'ü kadın 6 kişi öldürdüler, 22 kişiyi de yaraladılar.

21 Temmuz 1974'de Limasol'da yaşayan Türklere silahsız 26 kişi öldürüldü. 1800 kişi de rehin olarak esir alındı.

23 Temmuz 1974'de, Rumlar, Nikosya'nın Angolemi köyünde yaşayan kadın, yaşlı ve çocuklardan seçtikleri 8 Türk'e önce işkence ettiler ve sonra da kafalarına kurşun sıkarak öldürdüler.

13 Ağustos 1974'de Baf'in Kithasi köyünde yaşayan yaşlı bir karı-kocanın kafalarını balta ile keserek öldürdüler.

14 Ağustos 1974'de Yunanlılar ve Rumlar Larnaka'da Tokhni köyünde yaşayan 50 ve yine Larnaka'da Mari köyünde yaşayan 40 Türk'ü öldürerek toplu halde bir çukura gömdüler.

15 Ağustos 1974'de Baf'da 5 ile 3 yaşında iki çocuk, EOKA'cılar tarafından atış hedefi olarak yüzlerce kurşunla vurularak öldürüldüler. Bu olaya tanık olanları çıldırtan korkunç bir sahneydi.

16 Ağustos 1974'de Baf'da Ayios Yoannis köyünde yaşayan biri kadın 7 Türk işkence edildikten sonra öldürüldüler.

15 Ağustos 1975'te Taşkent Köyü'ndeki tüm erkekleri toplayan EOKA militanları, iki otobüse doldurdukları Türkleri kurşuna dizerek öldürdü ve cesetlerini farklı yerlere gömdü. Limasol kenti yakınlarındaki taş ocağı da Taşkent kayıplarının gömüldüğü yerlerden biridir. Eski bir EOKA'cı olan Andreas Dimitriu isimli bir Rum, Güney Kıbrıs'ta yayınlanan ALITHIA gazetesine itirafta bulunarak Taşkent'te Türklere yaptıkları katliamı ve tecavüzleri şu şekilde anlatmıştır:

*"...Ne yaptırıysak devletin (Güney Kıbrıs Rum Devleti) yasal güçleriyle beraber yaptık. Köydeki 89 Türk erkeğini topladık. Onlar öldürüleceklerini bilmiyorlardı. Toplananlar Hirokitia'dan gelen askerler tarafından götürüldü. Bu arada gelen askerler intikam için bazı genç kadınlara da tecavüz ettiler. Toplanan Türk erkekleri daha sonra topluca öldürüldü, dozerlerle açılan çukurlara gömüldü... O zamanlar böyle şeyler oluyordu..."*¹³

¹² "EOKA Katliamları ve Kıbrıs Tarihi", <https://stratejisite.files.wordpress.com/2016/01/eoka-katliamlar-ve-kibris-tarih.pdf>, Erişim Tarihi: 2 Şubat 2017.

¹³ "EOKA'cıdan Katliam İtirafı", *Hürriyet*, 22 Kasım 2004.

Rumlar, 21 Temmuz 1974'de Limasol'da da 13-16 yaşlarında 25 erkek çocuğunu evlerinden toplayarak bir briket fabrikasına götürdüler. Orada çocukların kafalarını preste ezerek öldürürken, "Türklerin soyunu işte böyle kurutuyoruz." şeklinde bağırımları olaya tanık olanların ömürleri boyunca gözlerinden silinemeyecek dehşet dolu bir sahneydi. Bu tanıklardan biri de Salahi Hilal. Doğruyol bölgesinde, EOKA'cı teröristler tarafından kaçırılıp vücudunun etleri bıçakla kesilerek kanı emilen Salahi Hilal, hiçbir savaş kanununa uymayan Rum-Yunan mezalimini şöyle anlatıyor:

"Beni kaçıran EOKA'cılar bellerinden çıkardıkları kamalarla kollarımı ve omuz başlarımın etli yerlerini kesmeye başladılar. Bu arada yanlarına Yunanlı bir subay geldi. 'Aranızda Türk kanı içmeyen var mı?' diye sordu. İçlerinden bazıları 'içmedik' diye bağurdular. Bunun üzerine Yunanlı subayla birlikte 10-15 kişi bıçakla kestikleri etlerimden sızan kanı yalamaya başladılar. Bayılmak üzereyken beni dışarı çıkardılar. Dışarıda tutsak bir arkadaşımı gördüm. Elleri ve ayakları bağlıydı. Bu arada bir Rum, belindeki el bombasını alarak emniyet mandalını çekti ve tutsak arkadaşımın üzerine fırlattı. Zavallı paramparça olmuştu. Artık yaşamak istemiyordum."¹⁴

Muratağa, Sandallar ve Atlılar Katliamı

Muratağa, Sandallar ve Atlılar Katliamı, 14-15 Ağustos 1974 tarihinde EOKA tarafından Kıbrıs'ın Muratağa, Sandallar ve Atlılar köylerinde Kıbrıs Türklerine karşı gerçekleştirilen katliamdır. 14-15 Ağustos 1974'de Rumlar, Magosa'da Atlılar köyünden (Aloa) 57 kişi olan 3 kişi dışında bütün halkını, Sandallar (Sandallaris) köyünün 57 kişi olan bütün halkını ve Muratağa (Maratha) köyünün 82 kişi olan halkını 2-3 yaşındaki çocukları bile ayırmadan sıraya dizerek makineli tüfekle tarayarak öldürdüler ve toplu halde gömerek üzerlerine benzin döküp yaktılar. Katliamda en genci 16 günlük, en yaşlısı ise 95 yaşında olmak üzere 126 Türk öldürülmüştür.

14 Ağustos'ta silahlı Rum askerleri ve EOKA'cılar tarafından önce Sandallar köyü basılmış, daha sonra bu köylüler Muratağa'ya getirilerek, burada Muratağa köylüleri ile birlikte kurşuna dizilerek öldürülmüşlerdir. Muratağa ve Sandallar köylülerinin birlikte gömüldükleri mezardan ise 89 kişi çıkarılmıştır. Köylüler öldürüldükten sonra buldozerler kullanılarak bölgedeki bir taşocağının yakınlarındaki bir toplu mezara gömülmüşlerdir. Katliam sırasında köy dışında bulunan az sayıdaki köylü ise katliamdan kurtulmuştu. Muratağa köyünün imamı da kurtulanların arasındaydı.

Muratağa ve Sandallar katliamından sonra ertesi gün 15 Ağustos'ta bu defa Sandallar ve Muratağa köylerine çok yakın olan Atlılar (Aloa) köyü basılarak katliam yapılmıştır. Silahlı Rum askerleri ve EOKA'cılar, Atlılar köyündeki insanları köy dışına çıkararak toplu mezarları kazdırıldıktan sonra hepsini kurşuna dizerek öldürmüşlerdir. Atlılar köyü toplu katliam mezarından 37

¹⁴ <https://www.frmartuklu.org/konu/d%C3%BCn-bosna-bug%C3%BCn-filistin-yar%C4%B1n-neresi.36722/>, Erişim Tarihi: 24 Şubat 2017.

kişi çıkarılmış olup saklanarak kurtulabilen üç kişi dışında köy halkı tamamen öldürülmüştür.

Atlılar köyündeki toplu mezar 20 Ağustos, Muratağa-Sandallar toplu mezarı ise 2 Eylül 1974'te bulunmuştur. Muratağa'daki toplu mezarı toprak üzerinde bir el gören bir çoban fark etmiştir. Katliamın Türk birlikleri tarafından keşfi ve cesetlerin bulunması 1/2 Eylül 1974 tarihinde gerçekleşmiştir. Daha sonra Türk Silahlı Kuvvetleri'ne mensup olan askerler çukuru açmak üzere kazıya başladı. Ortaya çıkarılan bedenler daha tam olarak çürümemişti ve giysilerinden, ayakkabılarından, saç renklerinden ve benzeri ayırt edici işaretlerden kimlikleri tespit edilebilmekteydi.

Kazıyı Birleşmiş Milletler Barış Gücü'nde görev yapan İsveçli askerler de izledi.

Mezarların açılışını izleyen The Sun gazetesinden John Akass, katliamı bir "alçaklık" olarak tanımlamıştır. The New York Times, 3 Eylül tarihinden itibaren, The Times ve The Guardian gazeteleri de 21 Ağustos günü katliam haberlerine yer vermiştir. The Guardian gazetesi katliamda 126 kişinin öldürüldüğünü ve bunların arasında kadın ve çocukların da olduğunu belirtmiştir. United Press International ve BBC de katliama tanıklık etmiş ve ilgili haberlere yer vermiştir. Die Zeit, 30 Temmuz 1974 günü (Atlılar toplu mezarının bulunmasından sonra), "Baf ve Mağusa bölgelerinde Türklerin katledilmesi Türklerin Ağustos ayındaki ikinci askeri müdahaleyi gerçekleştirmesinin sebebiydi." şeklinde yorum yapmıştır.

Kıbrıs Türk yönetimi başkanı Rauf Raif Denktaş, katliam haberini aldığı anda Rumlarla olan bir görüşmesini iptal ederek, katliam hakkında şunları söylemiştir: "Rumlar geride bıraktıkları Türklere ait cesetleri ne kadar tanınmaz hale sokmuş olsalar da onlarda kimliklerini belgeleyecek işaretler kalmıştır. Bunları, suçluların telaşı içinde buldukları için akıl almaz yalanlar ortaya atan Rumlara göstereceğiz... Kıbrıs sorununu Türkleri öldürerek çözmeye çalışmak boşuna bir denemeydi."

Muratağa'dan çıkarılan cesetlerin bir kısmı 3 Eylül 1974 günü dini törenle toprağa verildi. Kıbrıs Türk gazeteleri katliam haberlerine geniş yer verdi. Türk basını, katliamla ilgili haberlerin Yunanistan'da yayınlanmasını Yunan hükümetinin istemediğini, bu nedenle basına baskı yapıldığını ve bu konuda haberlerin çıkmadığını yazdı.

Günümüzde Muratağa, Sandallar ve Atlılar köyleri "Şehitler" olarak da adlandırılmaktadır. Katliamda öldürülenler için iki tane şehitlik yapılmıştır. Cesetler, bu şehitliklere nakledildi ve 1980 yılında çevre duvarlarının da yapılmasıyla şehitlik bugünkü haline kavuştu. Orada bir de müze bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM), 1974 yılı Eylül ayı kronolojik tarihinde, katliamı "Yunan ve Rum saldırganlar tarafından insanlığa karşı işlenen daha büyük bir suç" olarak niteledi.

İskoçyalı Kıbrıslı Rum yazar Antonis Tony Angastiniyotis, katliam hakkında "Kan Sesi" adlı bir belgesel hazırlamıştır. Belgesel Türklere olumlu tepkiler görse de Rumlardan çok sert tepkiler almıştır. Belgesel içeriği aynı zamanda kitap olarak da yayınlanmıştır.

Rumlar, 1974 yılında katliam ortaya çıktığında katliamı kabul etmedi ve resmi radyodan yapılan bir açıklamada, katliamın inkar edilmemesine rağmen bölgede pek çok Rum'un da kayıp olduğu belirtildi ve toplu mezarda bulunan cesetlerin Rumlara ait olabileceği ileri sürüldü.

Rum kesiminin ciddiyetiyle tanınan gazetelerinden Politis, adını açıklamadığı ancak 'mahkemeye çağırılırsa ifade vermeye hazır' olduklarını belirttiği iki Rum'un anlatımına dayanarak, 14 Ağustos 1974'te Sandallar, Atlılar ve Muratağa köylerinde insanlık adına utanç veren katliamın bilinmeyen yönlerini açıkladı. Olaylara tanıklık eden iki Rum, Türk köylerindeki katliamlara katılan bazı Rumların isimlerini de açıklamaktan çekinmedi. Katillerden biri (P.Z.) Aynoroz'da keşiş, diğeri (G.K.) Limasol yakınlarında bir köyde yaşayan su tesisatçısı ve üçüncüsü de (M.S.) EOKA-B'nin üst düzey yetkililerinden birinin kuzeni olarak biliniyor. İki Rum tanığın, tüyler ürperten itirafları:

"Türkler Kıbrıs'a girince EOKA-B üyesi 40 kadar palikarya gidip savaşacakları yerde başka şeylerle uğraştı. Üç Türk köyündeki erkekleri toplayıp esir olarak Maraş'a gönderdiler. Bir okulda topladıkları kadınların ise evlerine dönmelerine izin verdiler. Ardından Türk köylerine giderek ilk başta hayvanları çalmaya başladılar. Bununla yetinmeyip evlere girdiler ve altınlarını çaldıkları kadınlara sarkıntılık ettiler. Sonrasında kadın kız demeden tecavüzlere başladılar. Köylerin kahvelerine giderek yaptıklarını marifetmiş gibi anlattılar. Karşı koyan kadınların şakağına tabancayı dayuyorlardı. Tecavüzler gecelerce sürdü."

İki Rum tanık kadın ve çocuk katliamını da şöyle anlattı:

"EOKA-B'cilerin esir kampına göndermedikleri tek Türk, onlara bilgi veren kahveciydi. Ancak onun kızına da sarkıntılık ettiler. Tepki gösterince Türk kahveciyi öldürdüler. 14 Ağustos şafak vakti Türklerin Maraş'a ilerledikleri haberi gelince palikaryalar ne yapacaklarını bilmiyorlardı. İşledikleri cinayetleri örtbas etmeleri gerektiğine karar verdiler. Geride iz ve tanık kalmamalıydı. Korunmaları için Mağusa'ya götüreceklerini söyleyerek kadınları ve çocukları otobüslere bindirdiler. Otobüsleri تنها yerlerde durdurup indirdikleri kadın ve çocukları katlettiler."¹⁵

Bunlar EOKA terör örgütünün Birleşmiş Milletler belgeleriyle tespit edilmiş cinayetleridir. Rumların barbarlıkları bu kadarla da bitmiyor, 1963-1974 yılları arasında, hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuş, öldürülerek cesetleri yakılmış ya da Rum tarafında kalan bölgelerde toplu mezarlara gömülmüş binin üzerinde kayıp Türk var.

Bugün KKTC'de halen, Rum teröristlerin organlarını keserek silah zoruyla yedirdikleri, göğüsleri bıçakla oyularak üzerine haç çizilen ve gözleri önünde aileleri öldürülen, acılarına rağmen yaşam mücadelesi veren insanlar bulunmaktadır.

¹⁵ Yorgo Kırbaki, "İki Rum Katliamı Anlattı", *Radikal*, 20 Ağustos 2007.

Kıbrıs'taki Soykırım Karşısında Yabancıların Gözlem ve Görüşleri

İngiliz Gazeteci David Leigh:

"Kıbrıs'ın istilasından sonra yüzlerce Kıbrıslı Türk, milli muhafızlarca rehin alınmış, Türk kadınlarının ırzına geçilmiş, çocuklar cadde ortasında öldürülmüş ve Limasol'daki Türk mahalleri tamamen yakılmıştı."¹⁶

Bir Alman Turistin Almanya'nın Sesi'ne Aktardığı Gözlemleri:

"Yunanlıların kasaplığını insan zekası kavrayamaz... Magosa etrafındaki köylerde Rum milli muhafızları, vahşetin eşsiz örneklerini gösterdiler. Türk evlerine girdiler; acımasızca kadın ve çocuklara mermi sıktılar; birçok Türk'ü, gurtlağından kestiler; Türk kadınlarını toplayarak ırzlarına geçtiler..."¹⁷

Gözlemci James Rayner'in Tespitleri:

"Kıbrıs Rumları, XX. yüzyılda, çağdışı davranışlar sergileyerek giriştikleri katliamlarda masum Kıbrıs Türklerini hunharca öldürmekle kalmayıp kazdıkları çukurlara yarı canlı insanları da doldurmuşlardır. İşte gün ışığında mezar-daki pek çok insan cesedi Yunan vahşetini dünya kamuoyuna tanıtıyor. Toplu mezarlardan çıkarılan Kıbrıslı masum Türklerin cesetleri, yıllardan beri adada derebeylik yasalarını uygulayan Rumların, ne derece sefil bir yaratık olduklarını kanıtlıyordu..."¹⁸

Le Figaro'nun 15-16 Şubat 1974 Tarihindeki Yorumu:

"Eğer Türkiye bugüne kadar Kıbrıs'taki Alayı'ni takviye etmediyse bu Türkiye'nin sabrının bir kanıtıdır. Bunu yapma hakkı inkar edilemez. Şayet uluslar arası anlaşmaların herhangi bir anlamı varsa Türkiye, Kıbrıslı Türkleri başka katliamlardan kurtarabilir. Bu ırkçı ayrımcılığın en çirkin şekli. Konuyu bulan-dırmak için hatanın her iki tarafa ait olduğu iddia edilmiştir. Oysa gerçek suçlu EOKA olarak bilinen Kıbrıs Rum terör örgütüdür."

Sonuç

Prof. Justin McCurthy; "Müslümanların uğradığı kayıpların tarihsel önemi-ne rağmen, bu kayıplara ders kitaplarında değinilmez. Bulgarların, Ermenilerin ve Rumların uğradığı kıyımları anlatan ders ve tarih kitapları, Türklerin uğra-dığı aynı tür kıyımları anmamışlardır."¹⁹ diyor. Bunun nedenini de çok açık yüreklilikle açıklıyor. Çünkü Türk tarihine bakan geleneksel tutumda Türk'e biçilen rol farklıdır. Hala Amerika ve Avrupa'da tarih kitaplarında sürüp gelen yaklaşımda Türk, asla kurban durumunda olmaksızın, hep asan kesen kim-liğiyle gösterilmektedir. Ama artık bizler, bu algıyı değiştirecek şekilde, tarihte Türk'e karşı yapılanları ve haklılığımızı her uluslararası platformda anlatmalı, söz konusu soykırımları unutmamalı ve unutturmamalıyız.

¹⁶ The Times, Londra, 23 Temmuz 1974.

¹⁷ Almanya'nın Sesi, 30 Temmuz 1974.

¹⁸ James Rayner, *Ezilmiş Çiçekler*, Lefkoşa 1982, s. 25.

¹⁹ Turgay Bülent Göktürk, *Amerikan Basınında İzmir Yangını - 1922*, İstanbul 2016, s. 155.

Kaynaklar

Arşiv Kaynakları

Kıbrıs Türk Milli Arşivi.

Sürelî Yayınlar

Almanya'nın Sesi, Radikal, The Times.

İnceleme Yapıtlar ve Anılar

Kitaplar

BOZKURT, İsmail: *Kıbrıs Tarihine Bir Bakış*, Ankara 2001.

GAZİOĞLU, Ahmet C.: *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs II (1878-1952) Enosis Çemberinde Türkler*, Lefkoşa 1996.

_____ : *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs III: Enosis'e Karşı Taksim ve Eşit Egemenlik*, Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi (Cyrep), Lefkoşa 1998.

_____ : *Kıbrıs'ta Soykırım Yılı 1964 ve Enosis'in Ayak Sesleri*, Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi (CYREP), Ankara 2007.

GİBBONS, Harry Scott: *The Genocide Files*, London 1997.

_____ : *Kıbrıs'ta Soykırım*, Lefkoşa 2003.

_____ : *Peace Without Honour*, Ankara 1969.

GÖKTÜRK, Turgay Bülent: *Amerikan Basınında İzmir Yangını - 1922*, İstanbul 2016.

_____ : *Enosis'in Doğuşu ve Düşünceden Eyleme Geçişi, 1931 İsyanı*, Lefkoşa 2009.

GÜREL, Şükrü S.: *Kıbrıs Tarihi 1878-1960*, Kaynak Yayınları, Ankara 1984.

KTFD Enformasyon Dairesi, *Kıbrıs'ta Barışa Engel ENOSİS*, KTFD Enformasyon Dairesi Belge Yayınları No: 10, Eylül 1982.

KKTC Enformasyon Dairesi, *Akritis Örgütü ve Planları*, KKTC Enformasyon Dairesi Yayını, Lefkoşa 1991.

MÜTERCİMLER, Erol - ÖKE, Mim Kemal: *Düşler ve Entrikalar-Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, İstanbul 2004.

ÖZTİN, Tahsin: *Mustafa Kemal'den Atatürk'e*, İstanbul 1981.

RAYNER, James: *Ezilmiş Çiçekler*, Lefkoşa 1982.

Makaleler

BULUNÇ, Ahmet Zeki: "Kıbrıs'ta Rumların Enosis Mücadelesinde İşledikleri Katliamlar ve İnsanlık Suçları", *Yakın Tarihimizde Türklere Karşı İşlenen Katliam ve Sürgünler Sempozyum Kitabı*, Ankara 2006.

İnternet Kaynakları

Ata Atun, "Toplu Mezarlar Yok Edilmek mi İsteniyor", <http://www.ataatun.org/>, 11 Ekim 2015, Erişim Tarihi: 21 Ocak 2017.

"EOKA Katliamları ve Kıbrıs Tarihi", <https://stratejisiite.files.wordpress.com/2016/01/eoka-katliamlar-ve-kibris-tarih.pdf>, Erişim Tarihi: 2 Şubat 2017.

"EOKA'cıdan Katliam İtirafı", *Hürriyet*, 22 Kasım 2004.

<https://www.frmartuklu.org/konu/d%C3%BCn-bosna-bug%C3%BCn-filistin-yar%C4%B1n-neresi.36722/>, Erişim Tarihi: 24 Şubat 2017.

Halkın Sesi Gazetesi, <http://www.halkinsesikibris.com/-h3534.html/>,
Erişim Tarihi: 17 Şubat 2017.

“Makarios’un Silahları Açık Arttırmada”, *Star Kıbrıs*, <http://www.starkibris.net/yazdir.asp?haberID=177958>, Erişim Tarihi: 21 Ocak 2017.

Sözlü Tarih Kaynakları

TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 27 Temmuz 2011 tarihinde Lefkoşa’daki TMT Derneği’nde yapılan görüşme.

Mücahitler Derneği Eski Başkanı Vural Türkmen ile 27 Temmuz 2011 tarihinde Lefkoşa’daki Mücahitler Derneği’nde yapılan görüşme.

Ekler

1974 Soykırım Fotoğrafları

